

กรอบการพัฒนากฤษฎการเกษตรเชิงพื้นที่
อำเภอหนองบัวระเหว ปี ๒๕๖๙

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองบัวระเหว
จังหวัดชัยภูมิ

คำนำ

การจัดทำกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ เป็นการศึกษากลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ควบคู่กับการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า และยั่งยืน เพื่อกำหนดทิศทาง แนวทาง และเป้าหมายการพัฒนาภาคการเกษตรให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความต้องการของชุมชนในปัจจุบันและอนาคต

เอกสารฉบับนี้เป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน เกษตรกร และเครือข่ายเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อส่งเสริมการผลิตที่มีประสิทธิภาพ พัฒนานวัตกรรม และองค์ความรู้ ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบเกษตรกรรมในระดับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม สำนักงานเกษตรอำเภอหนองบัวระเหวหวังเป็นอย่างยิ่งว่า กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ฉบับนี้จะเป็นแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนภาคการเกษตรของอำเภอหนองบัวระเหวให้เติบโตอย่างสมดุล มั่นคง และยั่งยืนสืบไป

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองบัวระเหว
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญภาพ

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลด้านกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๘
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๘
๑.๒ อาณาเขต	๘
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๘
๒. ลักษณะภูมิประเทศ	๑๐
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๑๐
๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน	๑๑
๒.๓ กลุ่มชุดดิน	๑๒
๓. ลักษณะภูมิอากาศ	๑๒
๓.๑ ฤดูกาล	๑๒
๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ	๑๓
๔. เส้นทางคมนาคม	๑๓
๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล	๑๓
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ	๑๓
๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๑๓
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ	๑๓
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ	๑๔
๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๖

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ	๑๗
๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	๑๘

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร	๑๘
๑.๑ เกษตรกร	๑๘
๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร	๒๐

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๓๒
๑.๑ แหล่งน้ำหลัก	๓๒
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม	๓๒
๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต	๓๔
๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก	๓๖
๑.๕ ต้นทุนการผลิต	๓๖
๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด	๓๗
๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๓๘
๒. การวิเคราะห์ Supply chain	๓๙
บทที่ ๓ บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	
๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ	๔๐
๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๔๒
บรรณานุกรม	๔๓

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	แสดงเขตการปกครอง	๙
๒	แสดงสรุปเขตการปกครอง	๙
๓	แสดงพื้นที่ป่าไม้	๑๑
๔	แสดงข้อมูลฤดูกาล	๑๒
๕	แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี	๑๓
๖	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง	๑๔
๗	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก	๑๕
๘	แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	๑๕
๙	แสดงข้อมูลบ่อบาดาล	๑๕
๑๐	แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๖
๑๑	แสดงข้อมูลด้านพืช	๑๗
๑๒	แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์	๑๗
๑๓	แสดงข้อมูลด้านประมง	๑๘
๑๔	แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร	๑๘
๑๕	แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ	๑๘
๑๖	แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ	๑๙
๑๗	แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน	๑๙
๑๘	แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์	๑๙
๑๙	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร	๒๐
๒๐	แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๒๐
๒๑	แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๒๑
๒๒	แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๒๕
๒๓	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร	๒๗
๒๔	แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร	๒๗
๒๕	แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน	๒๘
๒๖	แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๒๘

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๒๗	แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่	๓๐
๒๘	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง	๓๒
๒๙	แสดงครีวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตมันสำปะหลัง	๓๓
๓๐	แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังตามระดับชั้นความเหมาะสม	๓๔
๓๑	แสดงต้นทุนการผลิต	๓๖
๓๒	แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่	๓๘
๓๓	แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๓๘
๓๔	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้ามันสำปะหลัง อำเภอนองบัวระเหว	๓๙
๓๕	แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)	๔๐
๓๖	แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๔๒

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑	แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอ	๘
๒	แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอ	๑๐
๓	แผนที่แสดงความลาดชันอำเภอ	๑๑
๔	แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอ	๑๒
๕	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอ	๑๖
๖	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง	๓๒
๗	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (พื้นที่ปลูกจริง)	๓๓
๘	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๓๔
๙	แสดงปฏิทินการเพาะปลูก	๓๖
๑๐	แสดงวิธีการตลาดอำเภอ	๓๗

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลด้านกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

อำเภอหนองบัวระเหว มี ๕ ตำบล ๕๘ หมู่บ้าน อยู่ห่างจากอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ไปทางทิศตะวันตกของจังหวัด ระยะทางประมาณ ๓๓ กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๒๙๒ กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณพื้นที่ ๘๔๒.๗๘ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๕๒๖,๗๓๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖.๕๙ ของพื้นที่จังหวัดชัยภูมิขนาดพื้นที่กว้างใหญ่เป็นลำดับที่ ๖ ของจังหวัด

๑.๒ อาณาเขต

อำเภอหนองบัวระเหว มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอหนองบัวแดง และอำเภอกักตี่ชุมพล
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอบ้านเขว้า
- ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอจัตุรัส และอำเภอเทพสถิต
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอเทพสถิต

ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอ
(ที่มา : สำนักงานธนากรักษ์พื้นที่ชัยภูมิ,พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

๑) การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตปกครองออกเป็น ๑ อำเภอ แบ่งเป็นจำนวน

๓ เทศบาล ๒ อบต. ๕ ตำบล ๕๘ หมู่บ้าน

๒) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น เทศบาล จำนวน ๓ แห่ง
องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๒ แห่ง

ตารางที่ ๑ แสดงเขตการปกครอง

ตำบล หมู่ที่	ตำบลหนองบัวระเหว	ตำบลโสกปลาดุก	ตำบลโคกสะอาด	ตำบลห้วยแย้	ตำบลวังตะเฆ่
๑	หนองบัวระเหว	ท่าช้าง	ตะลอมไผ่	ห้วยแย้	วังตะเฆ่
๒	ปากค่ายช่องแมว	โสกปลาดุก	ละหานค่าย	ใหม่สามัคคี	วังกะทะ
๓	หนองโจด	หนองตานา	โคกสะอาด	ห้วยไฮ	วังอ้ายจิด
๔	หัวหนอง	หนองบัวน้อย	กระจาน	หนองกองแก้ว	ท่าโป่ง
๕	พนักเสือ	หนองคลอง	หนองจาน	ห้วยยางดี	สำนักตุมกา
๖	หนองบัวระเหว	ดอนตะโก	หนองม่วง	แจ้งใหญ่	หัวสะพาน
๗	โนนหญ้านาง	ดอนชุมช้าง	ดอนกอก	ซับห้วย	โนนสำราญ
๘	หนองบัวระเหว	ท่าบอน	ห้วยทับนาย	คลองงูเหลือม	โนนม่วง
๙	หนองบัวระเหว		ภูเขาทอง	ห้วยแย้	หลังสัน
๑๐				โนนสมบูรณ์	วังน้ำเขียว
๑๑				ห้วยยางกลาง	ปากดง
๑๒				เหวใหญ่	แจ้งวังทอง
๑๓				ห้วยแย้	วังอุดม
๑๔				โคกยาว	วังกะทะ
๑๕					ใหม่เจริญผล
๑๖					ศรีสง่า
๑๗					โป่งนคร
๑๘					วังตะเฆ่

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ, พ.ศ. ๒๕๖๙

ตารางที่ ๒ แสดงสรุปเขตการปกครอง

ตำบล	เนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	อบต	เทศบาลตำบล	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวนบ้าน (ครัวเรือน)
หนองบัวระเหว	๒๓,๖๘๑.๒๕ ไร่		หนองบัวระเหว	๙	๒,๗๙๑
โสกปลาดุก	๒๑,๐๐๐ ไร่	โสกปลาดุก		๘	๑,๔๖๕
โคกสะอาด	๙๒,๓๖๕.๗๕ ไร่		โคกสะอาด	๙	๒,๖๐๓
ห้วยแย้	๑๒๓,๗๕๐ ไร่		ห้วยแย้	๑๔	๒,๕๖๔
วังตะเฆ่	๑๙๑,๒๕๐ ไร่	วังตะเฆ่		๑๘	๕,๔๖๑
รวม	๔๕๒,๐๔๗ ไร่			๕๘	๑๔,๘๘๔

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ, พ.ศ. ๒๕๖๙

๒. ลักษณะภูมิประเทศ

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

อำเภอหนองบัวระเหว มีสภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบสูง และมีภูเขาสลับพื้นที่ราบ เขตป่าอนุรักษ์ (อุทยานแห่งชาติไทรทอง) จำนวน ๓๑๙ ตารางกิโลเมตร เขตป่าสงวนแห่งชาตินาयाงกลัก จำนวน ๑,๐๑๖,๖๘๘ ไร่ พื้นที่ของอำเภอหนองบัวระเหวตั้งอยู่ส่วนตะวันตกของจังหวัดชัยภูมิ เป็นพื้นที่ตอนนาลุ่ม มีความลาดเอียงของพื้นที่ร้อยละ ๐ - ๒ ซึ่งประกอบไปด้วย

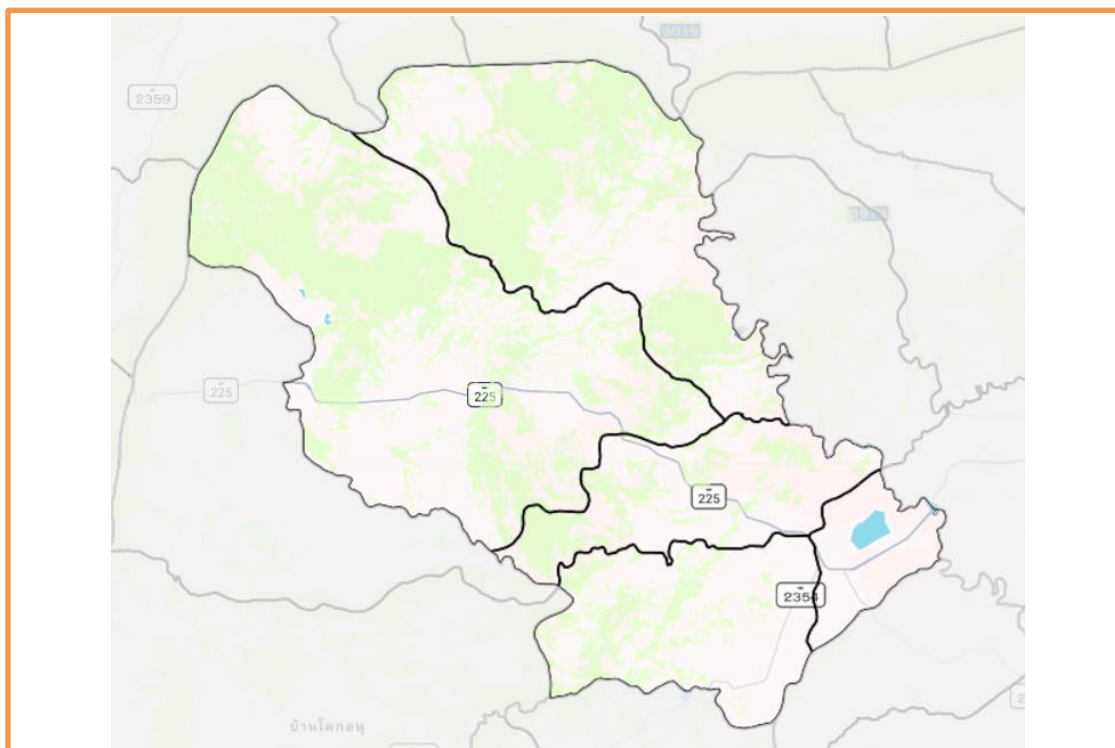
๑. พื้นที่ราบฝั่งแม่น้ำ มีความสูงตั้งแต่ ๐ - ๑,๐๐๘ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง มีแม่น้ำลำเชียงทา ห้วยระเหวไหลผ่าน มีบึงระเหวซึ่งเป็นแหล่งน้ำจืดที่สำคัญ

๒. พื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้น เป็นแนวยาวตามทิศเหนือ-ตะวันตก ตามแนวเทือกเขาพังเหย มีความสูงประมาณ ๑,๐๐๘ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลางพื้นที่อำเภอหนองบัวระเหวประมาณ ๒ ใน ๓ เป็นพื้นที่ภูเขา มีภูเขาที่สำคัญดังนี้

- เขาพังเหย เป็นภูเขาขนาดใหญ่ของเทือกเขาดงพญาเย็น อยู่ในเขตตำบลวังตะเฆ่ หมู่บ้านที่อยู่ใกล้เคียงได้แก่ บ้านหลังสัน บ้านปากดง บ้านท่าโป่ง บ้านโนนม่วง บ้านวังน้ำเขียว
- เขาคอก เป็นเทือกเขาโค้งยาวเกือบรอบลักษณะคล้ายคอกสัตว์ อยู่ในเขตตำบลโคกสะอาด
- เขาแหลม เป็นเนินเขาเตี้ย มีระดับสูง ๆ ต่ำ ๆ ไม่สม่ำเสมออยู่ในเขตตำบลห้วยแย้
- เขาอีไซ เป็นเนินเขาเตี้ยๆ อยู่ในเขตตำบลวังตะเฆ่

พื้นที่ป่าไม้ที่สำคัญได้แก่

- อุทยานแห่งชาติไทรทอง มีเนื้อที่ประมาณ ๑๖๕ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑๐๒,๑๒๕ ไร่
- ป่าสงวนแห่งชาตินาयाงกลัก มีเนื้อที่ประมาณ ๖๒๒ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓๘๘,๗๕๐ ไร่

ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอ
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

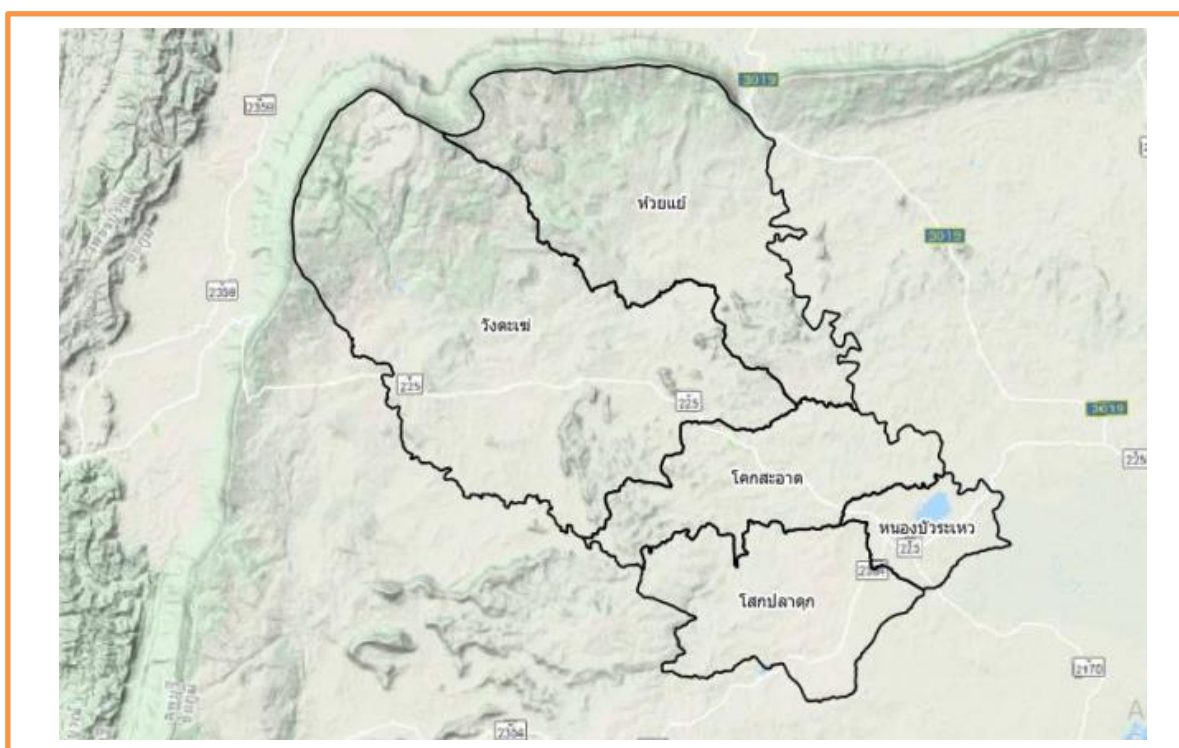
ตารางที่ ๓ แสดงพื้นที่ป่าไม้

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
หนองบัวระเหว	๒๓,๖๘๑.๒๕ ไร่	๒	๐.๐๑
โสกปลาดุก	๒๑,๐๐๐ ไร่	๑๔,๐๕๙.๔๐	๖๖.๙๕
โคกสะอาด	๙๒,๓๖๕.๗๕ ไร่	๑๔,๕๙๓.๑๐	๑๕.๘๐
ห้วยแย้	๑๒๓,๗๕๐ ไร่	๖๑,๘๓๗.๓๐	๕๙.๙๗
วังตะเฒ่า	๑๙๑,๒๕๐ ไร่	๘๐,๕๖๐.๐๐	๔๒.๑๒
รวม	๔๕๒,๐๔๗ ไร่	๑๗๑,๐๕๑.๘๐	๓๗.๘๔

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๙

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่อำเภอนองบัวระเหวเป็นที่ราบลุ่มลูกคลื่นลอนลาด ในพื้นที่ตำบลหนองบัวระเหวและตำบลโสกปลาดุก บางส่วนมีลักษณะราบสูงทางทิศเหนือและลาดลงสู่ทิศใต้ในพื้นที่ตำบลโคกสะอาด พื้นที่ราบมีความลาดเทจากด้านตะวันตกลาดต่ำลงไปทางทิศตะวันออกในพื้นที่ตำบลห้วยแย้ และที่ราบสูงภูเขาสลับพื้นที่ราบส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ โดยมีระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางเฉลี่ย ๓๕๐ เมตรในพื้นที่ตำบลวังตะเฒ่า

ภาพที่ ๓ แผนที่แสดงความลาดชันอำเภอ
(ที่มา : ที่ว่าการอำเภอนองบัวระเหว, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิตามปี

ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี

ปี	ปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี (มม.)	ปริมาณฝนเฉลี่ย (มม.)	จำนวนวันฝนตก (วัน)	เดือนที่ฝนสูงสุด	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)		
					สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
๒๕๖๔	๑,๓๒๖	๑๑๐.๕	๑๑๐	กันยายน	๓๗	๑๒	๒๙
๒๕๖๕	๑,๕๗๙	๑๓๑.๕๘	๑๒๕	กันยายน	๔๐	๑๐	๒๗.๕
๒๕๖๖	๙๑๐	๗๕.๘๓	๘๕	กันยายน	๓๘.๕	๑๒.๕	๒๗
๒๕๖๗	๑,๑๘๔	๙๘.๖๗	๙๘	กันยายน	๓๘	๑๓	๒๘.๕
๒๕๖๘	๑,๒๔๙	๑๐๔.๐๘	๑๐๐	กันยายน	๔๑	๑๑	๒๙

ที่มา : สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ, พ.ศ. ๒๕๖๙

๔. เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

อำเภอหนองบัวระเหว มีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางในการเชื่อมต่อการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร โดยส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรัง แต่ถนนภายในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก เฉพาะหมู่บ้านในเขตตำบลวังตะเฆ่ และตำบลห้วยไธ้ มีปัญหาในการเดินทางในช่วงฤดูฝนบ้าง เนื่องจากน้ำไหลลงจากภูเขาเกิดชะง่อนน้ำ

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมีรายละเอียดดังนี้
ทางรถยนต์ สามารถเดินทางได้สะดวก คือ

สถานีขนส่งผู้โดยสาร จำนวน ๑ สถานี มีสายเดินรถประจำทางระหว่างอำเภอ/จังหวัด ได้แก่ สายนครสวรรค์-ขอนแก่น, สายอุบลราชธานี-เชียงใหม่, สายพิษณุโลก-ขอนแก่น, สายชัยภูมิ-สมอทอด, สายชัยภูมิ-กรุงเทพฯ

ทางหลวงแผ่นดิน ดังนี้

-ทางหลวงหมายเลข ๒๒๕ เส้นทางระหว่าง สามแยกบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ ถึง จังหวัดชัยภูมิ ระยะทาง ๒๖๘ กิโลเมตร

-ทางหลวงหมายเลข ๒๑๗๐ เส้นทางระหว่าง อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ ถึง อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ระยะทาง ๓๐ กิโลเมตร

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ (เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง)

อำเภอหนองบัวระเหวมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญหลายแห่ง ดังนี้

- แม่น้ำชี เป็นลำน้ำสายสำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต้นกำเนิดจากอำเภอหนองบัวแดง ไหลผ่านเส้นแบ่งเขตระหว่างอำเภอหนองบัวระเหว กับอำเภอบ้านเขว้า ไหลผ่านพื้นที่อำเภอหนองบัวระเหว เป็นระยะทางประมาณ ๔๐ กิโลเมตร ความลึกเฉลี่ย ๓ เมตร เป็นลำน้ำสายสำคัญสร้างความอุดมสมบูรณ์ให้กับพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

- ลำห้วยเชียงทา ไหลผ่านบ้านท่าโป่ง ต.วังตะเฒ่า บ้านกระจวน บ้านโคกสะอาด บ้านหนองม่วง บ้านหนองจาน และไหลลงลำน้ำชีที่บ้านละหานค่าย ความยาวประมาณ ๔๐ กิโลเมตร ความลึกเฉลี่ย ๓ เมตร

- ลำห้วยระเหว ไหลผ่านบ้านท่าช้าง บ้านโสกปลาดุก บ้านหนองตานา บ้านหนองบัวน้อย บ้านโนนหญ้านาง บ้านหนองบัวระเหว ไหลลงลำห้วยเชียงทาที่บ้านหนองโจด มีความยาวประมาณ ๑๕ กิโลเมตร ความลึกเฉลี่ย ๓ เมตร

- ลำห้วยแย้ ไหลผ่านบ้านห้วยแย้ บ้านหนองกองแก้ว และไหลลงสู่ลำน้ำชี มีความยาวประมาณ ๑๒ กิโลเมตร ความลึกเฉลี่ย ๒ เมตร

- ลำห้วยตะโก ไหลผ่านบ้านหัวสะพาน บ้านวังตะเฒ่า บ้านตะลอมไผ่ ไหลลงสู่ลำน้ำชี มีความยาวประมาณ ๑๕ กิโลเมตร ความลึกเฉลี่ย ๒ เมตร

- ลำห้วยไฮ ไหลผ่านบ้านห้วยไฮ ลงสู่แม่น้ำชี ยาวประมาณ ๑๐ กิโลเมตร

- หนองบัว อยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอมะนัง มีเนื้อที่ประมาณ ๒๙ ไร่

- หนองละหานค่าย อยู่ในเขตบ้านละหานค่าย ตำบลโคกสะอาดมีเนื้อที่ประมาณ ๓๒๐ ไร่

- บึงหนองบัวระเหว อยู่ทางทิศเหนือของอำเภอมะนัง มีเนื้อที่ประมาณ ๒,๐๐๐ ไร่

- ลำห้วยตากลาน อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภอมะนัง อยู่ในพื้นที่ตำบลโสกปลาดุก ตำบลหนองบัวระเหว มีความยาวประมาณ ๑๕ กิโลเมตร

- ลำห้วยวังเต่า อยู่ในพื้นที่ตำบลโสกปลาดุก ตำบลหนองบัวระเหว มีความยาวประมาณ ๑๐ กิโลเมตร

- ลำห้วยพนักลาว อยู่ในพื้นที่ตำบลวังตะเฒ่า ตำบลโคกสะอาด มีความยาวประมาณ ๓๐ กิโลเมตร

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ

๑) โครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ที่	ชื่ออ่าง/ประตูลำน้ำ	ตำบล	ความจุที่ระดับน้ำสูงสุด (ล้าน ลบ.ม.)	ความจุที่ระดับน้ำเก็บกัก (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
๑	อ่างเก็บน้ำโป่งขุนเพชร	โคกสะอาด	๔๘.๓	๔๓.๗	๑๒,๓๐๐

ที่มา : กรมชลประทาน, พ.ศ. ๒๕๖๙

๒) โครงการชลประทานขนาดเล็ก

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก

ที่	ตำบล	โครงการ						รวมปริมาณน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	รวมพื้นที่ได้รับประโยชน์ (ไร่)
		อ่างเก็บน้ำ	ท่อระบายน้ำ	ฝาย	ระบบส่งน้ำ	สถานีสูบน้ำ	รวม		
๑	โคกสะอาด	๒	-	๒	-	๑	๕	๑.๑๙	๑,๘๐๐
๒	หนองบัวระเหว	-	-	-	-	๒	๒	-	๒,๐๐๐
๓	วังตะเฆ่	๒	-	๒	-	-	๔	๐.๖๐	๑,๓๐๐
๔	โสกปลาดุก	๑	-	-	-	๒	๓	๐.๖๑	๓,๕๐๐
๕	ห้วยแย้	-	-	๓	-	-	๓	๐.๓๘	๑,๕๗๐

ที่มา : กรมชลประทาน, พ.ศ. ๒๕๖๙

๓) แหล่งน้ำอื่น ๆ

(๑) สระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (บ่อจิ๋ว ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร)

ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ที่	ตำบล	ปี ๒๕๔๘ - ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๘		รวม	
		ราย	บ่อ	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ
๑	โคกสะอาด	๒๓๒	๒๓๒	-	-	๒๓๒	๒๓๒
๒	วังตะเฆ่	๖๘๙	๖๘๙	-	-	๖๘๙	๖๘๙
๓	โสกปลาดุก	๒๓๐	๒๓๐	-	-	๒๓๐	๒๓๐
๔	หนองบัวระเหว	๖๖	๖๖	-	-	๖๖	๖๖
๕	ห้วยแย้	๒๗๒	๒๗๒	-	-	๒๗๒	๒๗๒

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๒) บ่อบาดาล

ตารางที่ ๙ แสดงข้อมูลบ่อบาดาล

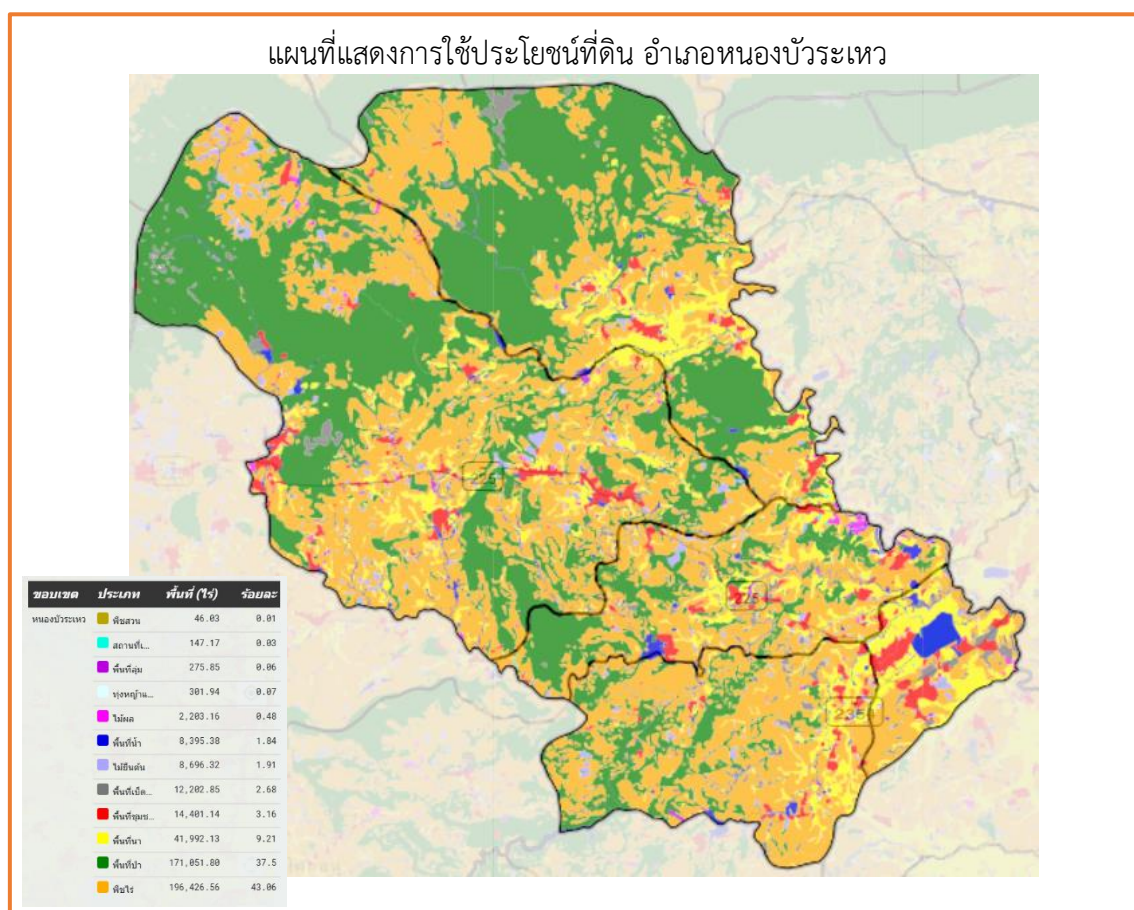
ที่	ตำบล	ด้านการเกษตร (บ่อ)	ด้านอุปโภค - บริโภค (บ่อ)	รวม (บ่อ)
๑	โคกสะอาด	-	๙	๙
๒	วังตะเฆ่	๓	๒๘	๓๑
๓	โสกปลาดุก	-	๒๐	๒๐
๔	หนองบัวระเหว	-	๑๗	๑๗
๕	ห้วยแย้	-	๑๖	๑๖

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, พ.ศ. ๒๕๖๙

๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ตารางที่ ๑๐ แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า	๑๗๑,๐๕๑.๘๐	๓๗.๕๐
พืชไร่	๑๙๖,๔๒๖.๕๖	๔๓.๐๖
ไม้ยืนต้น	๘,๖๙๖.๓๒	๑.๙๑
ไม้ผล	๒,๒๐๓.๑๖	๐.๔๘
พืชสวน	๔๖.๐๓	๐.๐๑
พื้นที่นา	๔๑,๙๙๒.๑๓	๙.๒๑
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๑๔๗.๑๗	๐.๐๓
ทุ่งหญ้าและโรงเลี้ยงสัตว์	๓๐๑.๙๔	๐.๐๗
พื้นที่ลุ่ม	๒๗๕.๘๕	๐.๐๖
พื้นที่น้ำ	๘,๓๙๕.๓๘	๑.๘๔
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๑๔,๔๐๑.๑๔	๓.๑๖
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๑๒,๒๐๒.๘๕	๒.๖๘

ภาพที่ ๕ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอ

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๙)

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ

ประชากรอำเภอหนองบัวระเหว ประชากรมีอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม มีพื้นที่การเกษตรจำนวน ๑๘๘,๗๘๖.๒๓ ไร่ (ร้อยละ ๔๓.๙๗ ของพื้นที่อำเภอ) โดยอยู่ในพื้นที่นอกเขตชลประทานทั้งหมด

ตารางที่ ๑๑ แสดงข้อมูลด้านพืช

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)						
		ข้าว (ไร่)	อ้อยโรงงาน (ไร่)	มันสำปะหลัง (ไร่)	ยางพารา (ไร่)	ไม้ผล (ไร่)	พืชผัก (ไร่)	รวมพื้นที่การเกษตรทั้งหมด (ไร่)
หนองบัวระเหว	๒๓,๖๘๑.๒๕	๖,๑๔๗.๘๕	๘๗๒.๕๐	๑,๑๗๓.๗๕	๑๗	๒๖.๕	๑๘.๗๕	๘,๒๕๖.๓๕
โสกลาตุก	๒๑,๐๐๐	๗,๗๒๓.๕๐	๖,๑๗๒.๕๐	๑๔,๒๖๗.๓๑	-	๕๔.๒๕	๗	๒๐,๒๒๔.๕๖
โคกสะอาด	๙๒,๓๖๕.๗๕	๙,๐๐๗.๓๒	๒,๖๘๔.๓๘	๑๗,๙๑๙.๑๘	-	๖๙.๒๕	๑๔.๕	๒๙,๖๙๕.๐๓
ห้วยแย้	๑๒๓,๗๕๐	๑๐,๙๙๙.๓๙	๑,๓๙๑.๗๕	๓๙,๔๖๑.๗๓	๗๔	๔๔.๗๕	-	๕๑,๙๗๑.๖๒
วังตะเฆ่	๑๙๑,๒๕๐	๑๒,๙๐๔.๕๐	๔,๔๓๑.๗๖	๖๒,๒๖๑.๑๐	๘๐๔.๒๕	๒๓๖.๕๐	๑	๘๐,๖๓๙.๑๑
พื้นที่รวม	๔๕๒,๐๔๗	๔๖,๗๘๒.๕๕	๑๕,๕๕๒.๘๘	๑๓๕,๐๘๓.๐๕	๘๙๕.๒๕	๔๓๑.๒๕	๔๑.๒๕	๑๙๘,๗๘๖.๒๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองบัวระเหว, พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์ (ข้อมูลประมาณการสถิติปี ๒๕๖๗-๒๕๖๘)

ตำบล	เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รวม (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	สัตว์ปีก (ตัว)	แพะ (ตัว)	แกะ (ตัว)
วังตะเฆ่	๒,๑๕๐	๑๒,๔๕๐	-	๓,๘๒๐	๔๕๐	๔๕,๐๐๐	๑๒๐	-
ห้วยแย้	๑,๘๒๐	๙,๘๐๐	-	๑,๕๕๐	๑,๒๐๐	๓๘,๐๐๐	๘๕๐	-
โคกสะอาด	๑,๔๕๐	๗,๖๕๐	-	๑,๑๒๐	๘๕๐	๒๕,๐๐๐	๔๕	-
โสกลาตุก	๑,๓๒๐	๖,๒๐๐	-	๙๘๐	๖,๕๐๐	๒๒,๐๐๐	๑๕	-
หนองบัวระเหว	๑,๒๖๐	๔,๕๐๐	-	๘๓๐	๕,๘๐๐	๒๐,๐๐๐	๑๐	-
รวมทั้งหมด	๘,๐๐๐	๔๐,๖๐๐	-	๘,๓๐๐	๑๔,๘๐๐	๑๕๐,๐๐๐	๑,๐๔๐	-

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอหนองบัวระเหว, พ.ศ. ๒๕๖๘

- ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่ จำนวน ๑ แห่ง คือ

ชื่อฟาร์ม ห้างหุ้นส่วนจำกัด สอนเพชรพรเจริญ ฟาร์มที่ตั้ง ๔๕/๑ หมู่ที่ ๗ ตำบลหนองบัวระเหว อำเภอหนองบัวระเหว จ.ชัยภูมิ ๓๖๒๕๐

ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ข้อมูลประมาณการเชิงสถิติปี ๒๕๖๘-๒๕๖๙)

ตำบล	เกษตรกรรวม (ราย)	กุ้งทะเล	กุ้งน้ำจืด	ปลาทะเล	ปลาน้ำจืด	สัตว์น้ำสวยงาม	สัตว์น้ำอื่นๆ
หนองบัวระเหว	๔๕๐	-	-	-	๑,๒๐๐	-	-
โสภณปลาดุก	๓๘๐	-	-	-	๙๕๐	-	-
โคกสะอาด	๓๒๐	-	-	-	๘๐๐	-	-
ห้วยแย้	๒๘๐	-	-	-	๖๕๐	-	-
วังตะเฒ่า	๒๕๐	-	-	-	๕๐๐	-	-
รวมทั้งหมด	๑,๖๘๐	-	-	-	๔,๑๐๐	-	-

ที่มา : สำนักงานประมงอำเภอหนองบัวระเหว, พ.ศ. ๒๕๖๙

๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI (ถ้าไม่มี ให้ใส่ว่า ไม่มี)

ไม่มี

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

๑.๑ เกษตรกร

๑) ครุฑเรือนและประชากร

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนครุฑเรือน และประชากร

ที่	ตำบล	ครุฑเรือนทั้งหมด	ครุฑเรือนเกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	หนองบัวระเหว	๒,๘๔๖	๗๗๑	๒,๘๓๑	๒,๙๐๒	๕,๗๓๓
๒	โสภณปลาดุก	๑,๔๗๕	๘๘๕	๒,๑๔๓	๒,๑๘๓	๔,๓๒๖
๓	โคกสะอาด	๒,๖๑๙	๑,๑๒๓	๓,๑๕๘	๓,๒๐๗	๖,๓๖๕
๔	ห้วยแย้	๒,๕๗๖	๑,๕๙๓	๓,๗๒๕	๓,๕๖๔	๗,๒๘๙
๕	วังตะเฒ่า	๕,๕๐๖	๒,๗๓๒	๗,๑๔๐	๗,๑๗๙	๑๔,๓๑๙
รวม		๑๕,๐๒๒	๗,๑๐๔	๑๘,๙๙๗	๑๙,๐๓๕	๓๘,๐๓๒

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอหนองบัวระเหว, พ.ศ. ๒๕๖๙

๒) หัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ

ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนหัวหน้าครุฑเรือนจำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	ครุฑเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๑,๖๖๖	๒๓.๙๒
๕๖ - ๖๕ ปี	๑,๙๐๑	๒๗.๒๙
๔๖ - ๕๕ ปี	๑,๙๕๐	๒๗.๙๙
๓๖ - ๔๕ ปี	๙๙๙	๑๔.๓๔
๒๖ - ๓๕ ปี	๔๑๐	๕.๘๙
๑๘ - ๒๕ ปี	๔๐	๐.๕๗
รวม	๖,๙๖๖	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองบัวระเหว, พ.ศ. ๒๕๖๙

๓) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๑๖ แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๖,๗๙๒	๙๗.๕๐
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๑๗๔	๒.๕๐
รวม	๖,๙๖๖	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองบัวระเหว, พ.ศ. ๒๕๖๙

๔) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ตารางที่ ๑๗ แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง	๓,๙๘๗	๕๔.๘๗
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๔,๔๙๘	๕๐.๖๒
เช่า	๔๐๑	๔.๕๑
รวม	๘,๘๘๖	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองบัวระเหว, พ.ศ. ๒๕๖๙

๕) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของเอง)

ตารางที่ ๑๘ แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๑,๐๓๒	๓,๐๙๐	๑	๑๘๒	๓,๙๘๗

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองบัวระเหว, พ.ศ. ๒๕๖๙

๖) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

รายได้ส่วนใหญ่มาจากภาคการเกษตร และรายจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และต้นทุนการประกอบอาชีพภาคการเกษตร

๗) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

มีหนี้สินจากการประกอบอาชีพและค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

๘) ประเพณีและวัฒนธรรม

(๑) การนับถือศาสนา

อำเภอหนองบัวระเหว มีประชากรนับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม มีศาสนสถานจำนวน ๔๖ แห่ง จำแนกเป็นวัด ๔๔ แห่ง คริสตจักร จำนวน ๑ แห่ง มัสยิด จำนวน ๑ แห่ง โดยมีวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ซึ่งจะเห็นได้จากประเพณี ทำบุญในวันสำคัญทางพุทธศาสนาอันมีรากฐานมาจากความเชื่อในศาสนา ดังนั้น พุทธศาสนิกชนในพื้นที่ จึงได้มีการปฏิบัติตามวันสำคัญทางศาสนา ได้แก่ วันพระ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ประชาชนไปวัด ฟังเทศน์ สวดมนต์ และเวียนเทียน เป็นต้น

(๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

- งานพิธีสักการะเจ้าพ่อหลวงอภัย เจ้าแม่อรพิม

เป็นประเพณีสักการะและแห่เจ้าพ่อหลวงอภัย เจ้าแม่อรพิม ซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของอำเภอหนองบัวระเหว โดยกิจกรรมจัดขึ้นในช่วงเดือนธันวาคมของทุกปี ชาวอำเภอหนองบัวระเหวได้รวมใจแต่งกายด้วยผ้าไหมหรือผ้าไทยพื้นถิ่นซึ่งเป็นอัตลักษณ์ประจำอำเภอ สำหรับขบวนแห่เริ่มจาก ศาลเจ้าพ่อหลวงอภัย เจ้าแม่อรพิม ซึ่งตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๖ ตำบลหนองบัวระเหว อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ โดยมีพิธีบวงสรวงสักการะและแห่ไปตามชุมชนในเขตเทศบาลหนองบัวระเหว เป็นระยะทางกว่า ๕ กิโลเมตร ระหว่างทางจะมีชาวบ้านนำอาหารคาวหวาน น้ำดื่ม มาตั้งที่บริเวณหน้าบ้าน เพื่อเป็นโรกานให้กับผู้มาร่วมขบวนแห่ได้รับประทานกันอย่างคึกคักตลอดเส้นทาง จากนั้นได้นำรูปปั้นเจ้าพ่อหลวงอภัย เจ้าแม่อรพิม มาตั้งภายในบริเวณงานถนนหน้าตลาดสดเทศบาลตำบลหนองบัวระเหว ซึ่งได้จัดสถานที่ตั้งไว้ให้ชาวบ้านได้สักการะบูชาในขณะที่มาเที่ยวงานประจำปี เวลาากลางคืนมีการจัดมหรสพสมโภชนตลอดคืน

๑.๒ องค์การและสถาบันเกษตรกร

๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
หนองบัวระเหว	-	-	๕	๑๔๒	๒	๕๓	๒๐	๓๖๔	-	-	-	-
โสกปลาดุก	-	-	๕	๑๔๘	๒	๖๓	๖	๑๓๓	-	-	-	-
โคกสะอาด	๒	๔๐	๕	๑๕๐	๓	๘๑	๓๐	๖๖๒	-	-	-	-
ห้วยแย้	๑	๑๐	๕	๑๔๙	๒	๖๐	๑๔	๒๓๐	-	-	-	-
วังตะเฒ่า	๒	๒๑	๖	๑๖๓	๒	๔๗	๓๔	๖๒๙	-	-	-	-
รวม	๕	๗๑	๒๖	๗๕๒	๑๑	๓๐๔	๑๐๔	๒,๐๑๘	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองบัวระเหว, พ.ศ. ๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๐ แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	๓๐
เครื่องดื่ม	๑๖
ผ้า เครื่องแต่งกาย	๒๖
ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก	๒๗
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	๗๖
รวม	๑๗๕

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอหนองบัวระเหว ,พ.ศ. ๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบ้านห้วยทับนาย (ชุมชนท้ายอ่าง)	๘	โคกสะอาด	๘
วิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านละหานค่าย	๒	โคกสะอาด	๑๓
วิสาหกิจชุมชนร้านค้าชุมชนบ้านหนองม่วง	๖	โคกสะอาด	๖๐
วิสาหกิจชุมชนมันจาวมะพร้าวบ้านใหม่เจริญผล	๑๕	วังตะเฆ่	๓๑
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มมันจาวมะพร้าวบ้านวังอ้ายจิต	๓	วังตะเฆ่	๔๖
วิสาหกิจชุมชนเครือข่ายพัฒนาป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ	๑๐	วังตะเฆ่	๘
วิสาหกิจชุมชนคนอนุรักษ์ป่าไทรทอง	๑๐	วังตะเฆ่	๘
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกตะไคร้ยั่งยืนบ้านภูเขาทอง	๙	โคกสะอาด	๘
วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนตำบลโสกลาตุก ม.๓	๓	โสกลาตุก	๒๓
วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอำเภอหนองบัวระเหว	๔	หนองบัวระเหว	๑๒
วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวกรีนรีแลกซ์	๓	โคกสะอาด	๑๒
วิสาหกิจชุมชนเกษตรปลอดสารบ้านห้วยทับนาย	๘	โคกสะอาด	๑๐
เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนบ้านหลังสัน	๙	วังตะเฆ่	๑๐
วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองจาน	๕	โคกสะอาด	๓๔
วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียงบ้านปากดง	๑๑	วังตะเฆ่	๙
วิสาหกิจชุมชนบ้านหลังสัน	๙	วังตะเฆ่	๑๗
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปแมคคาเดเมียหลังสัน	๙	วังตะเฆ่	๑๐
วิสาหกิจชุมชนโกโก้และกาแฟชัยภูมิ	๒	ห้วยแย้	๗
วิสาหกิจชุมชนฟาร์มเห็ดเพื่อสุขภาพและสมุนไพรเครื่องแกง	๕	โคกสะอาด	๒๓
วิสาหกิจชุมชนบ้านเห็ดและสมุนไพรหนองจาน	๕	โคกสะอาด	๙
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกหน่อไม้ฝรั่งยั่งยืนอำเภอหนองบัวระเหว	๑๔	วังตะเฆ่	๑๕
วิสาหกิจชุมชนเพื่อนกัญสำนักตุมกา	๕	วังตะเฆ่	๙
วิสาหกิจชุมชนดินปุ๋ยชุมชนบ้านหนองบัวน้อยตำบลโสกลาตุก	๔	โสกลาตุก	๓๐
วิสาหกิจชุมชนเกษตรพืชผลไทรทอง	๕	วังตะเฆ่	๑๖

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
วิสาหกิจชุมชนอุดมพรหัวหนอง หมู่ ๔	๔	หนองบัวระเหว	๘
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มหน่อไม้ฝรั่งยั่งยืนอำเภอหนองบัวระเหว	๑๓	ห้วยแย้	๒๘
วิสาหกิจชุมชนเกษตรร่วมใจบ้านวังกะทะ	๑๔	วังตะเฆ่	๒๔
วิสาหกิจชุมชนทอเสื่อหัวหนองร่วมใจ	๔	หนองบัวระเหว	๗
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลโคกสะอาด หมู่ ๔	๔	โคกสะอาด	๕๔
วิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านวังอุดม หมู่ ๑๓	๑๓	วังตะเฆ่	๑๐
วิสาหกิจชุมชนผักปลอดสารพิษบ้านหัวหนอง หมู่ ๔	๔	หนองบัวระเหว	๑๐
วิสาหกิจชุมชนเกษตรไทยยั่งยืน	๒	หนองบัวระเหว	๑๐
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปเกษตรอินทรีย์	๗	โคกสะอาด	๗
วิสาหกิจชุมชนถ่านอัดแท่งปรับอากาศเอนกประสงค์	๖	โคกสะอาด	๘
วิสาหกิจชุมชนนาแปลงใหญ่บ้านหนองม่วง	๖	โคกสะอาด	๕๒
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปสมุนไพรบ้านคลองงูเหลือม	๘	ห้วยแย้	๙
วิสาหกิจชุมชนนาแปลงใหญ่หมู่ ๗ ตำบลหนองบัวระเหว	๗	หนองบัวระเหว	๓๓
วิสาหกิจชุมชนตลาดเกษตรกรอำเภอหนองบัวระเหว	๒	โคกสะอาด	๑๔
วิสาหกิจชุมชนนาแปลงใหญ่บ้านหนองจาน	๕	โคกสะอาด	๔๑
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้านห้วยยางดี	๕	ห้วยแย้	๑๘
วิสาหกิจชุมชนเกษตรกรยั่งยืนบ้านกระจวน	๔	โคกสะอาด	๗
วิสาหกิจชุมชนการเกษตรพอเพียง	๓	โคกสะอาด	๑๐
วิสาหกิจชุมชนร้านค้าชุมชนบ้านหนองจาน	๕	โคกสะอาด	๖๑
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกมันสำปะหลังบ้านใหม่สามัคคี	๒	ห้วยแย้	๑๐
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มรักษาสวนไผ่บ้านวังอุดม	๑๓	วังตะเฆ่	๗
วิสาหกิจชุมชนไก่พื้นเมืองบ้านกระจวน	๔	โคกสะอาด	๓๔
วิสาหกิจชุมชนหัวสะพานยั่งยืน	๖	วังตะเฆ่	๗
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปสมุนไพร AA THAI HERBS	๑๓	วังตะเฆ่	๗
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มหัตถกรรมไม้กวาดดอกหญ้าหลังสัน	๙	วังตะเฆ่	๑๐

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
จำนวนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลโคกสะอาด	๓	โคกสะอาด	๔๒
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลโสกปลาดุก	๓	โสกปลาดุก	๔๕
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลห้วยแย้	๑๑	ห้วยแย้	๓๙
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลวังตะเฆ่	๑๗	วังตะเฆ่	๓๑
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรตำบลห้วยแย้	๑	ห้วยแย้	๑๒
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยชีวภาพบ้านหนองจาน	๕	โคกสะอาด	๒๐
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยชีวภาพขนาดเล็กบ้านภูเขาทอง	๙	โคกสะอาด	๑๑
วิสาหกิจชุมชนส่งเสริมเลี้ยงปลุกสัตว์ตำบลห้วยแย้	๑๓	ห้วยแย้	๑๓
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตเกษตรอินทรีย์ตะลอมไผ่	๑	โคกสะอาด	๒๐
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตการเกษตรบ้านโนนม่วง	๘	วังตะเฆ่	๒๐
วิสาหกิจชุมชนแมคคาเดเมียบ้านหลังสัน	๙	วังตะเฆ่	๒๑
วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านดอนกอก	๗	โคกสะอาด	๓๓
วิสาหกิจชุมชนปลูกหม่อนเลี้ยงไหมตำบลห้วยแย้	๕	ห้วยแย้	๒๑
วิสาหกิจชุมชนรวมพลคนเลี้ยงโคบ้านวังอ้ายจิต	๓	วังตะเฆ่	๑๒
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอนุรักษ์โคพันธุ์พื้นเมืองบ้านวังอ้ายจิต	๓	วังตะเฆ่	๑๐
วิสาหกิจชุมชนวังตะเฆ่หม่อนไหม	๑๕	วังตะเฆ่	๑๑
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อบ้านห้วยยางดี	๕	ห้วยแย้	๘
วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกพริกไทยนครพอเพียงจังหวัดชัยภูมิ	๑๗	วังตะเฆ่	๒๖
วิสาหกิจชุมชนพัฒนาเกษตรผสมผสานบ้านปากค่ายช่องแมว	๒	หนองบัวระเหว	๔๐
วิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงกระบือตำบลโสกปลาดุก	๒	โสกปลาดุก	๑๘
วิสาหกิจชุมชนปลูกผักปลอดสารพิษระเหว	๘	หนองบัวระเหว	๑๒
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอนุรักษ์โคกระบือบ้านวังอ้ายจิต	๓	วังตะเฆ่	๒๙
วิสาหกิจชุมชนตัดเย็บผ้า	๘	หนองบัวระเหว	๘
วิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าบ้านโคกสะอาด	๓	โคกสะอาด	๑๐
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผ้าบ้านหนองโจด	๓	หนองบัวระเหว	๑๑

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
วิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าห่มบ้านห้วยไฮ	๓	ห้วยแย้	๙
วิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าห่มบ้านหนองกองแก้ว	๔	ห้วยแย้	๑๐
วิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าห่มบ้านตะลอมไผ่	๑	โคกสะอาด	๑๑
วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรผักหวานป่าไร่ปุย ๕ พลัง	๔	วังตะเฆ่	๗
วิสาหกิจชุมชนรณรงค์เที่ยวทุ่งบัวสวรรค์-ผาทำหัด	๑๐	วังตะเฆ่	๒๓
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตผล-ผลิตภัณฑ์การเกษตรและแปรรูปไม้เพื่อประดิษฐ์กรรม	๔	วังตะเฆ่	๑๒
เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอาชีพเย็บผ้าห่มนวนอำเภอหนองบัวระเหว	๙	หนองบัวระเหว	๓๘
วิสาหกิจชุมชนบ้านวังอ้ายจิด	๓	วังตะเฆ่	๑๑๘
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านหนองบัวน้อย	๔	โสภโปลาตูก	๙
วิสาหกิจชุมชนอำเภอหนองบัวระเหว	๕	หนองบัวระเหว	๓๑
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มประดิษฐ์เฟอร์นิเจอร์บ้านวังกะทะ	๒	วังตะเฆ่	๑๑
วิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าห่มอำเภอหนองบัวระเหว	๙	หนองบัวระเหว	๔๓
วิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าห่มบ้านหนองจาน	๕	โคกสะอาด	๑๐
วิสาหกิจชุมชนส่งเสริมอาชีพเย็บผ้าห่มหนองโจด	๓	หนองบัวระเหว	๘
วิสาหกิจชุมชนตัดเย็บที่นอนปิกนิกผ้ายัด	๓	หนองบัวระเหว	๑๑
วิสาหกิจชุมชนปุ๋ยชีวภาพนาโน	๖	หนองบัวระเหว	๒๙
วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงไหมไทยวังอ้ายจิด	๓	วังตะเฆ่	๑๘
วิสาหกิจชุมชนปลูกมันสำปะหลังบ้านโสภโปลาตูก	๒	โสภโปลาตูก	๘
วิสาหกิจชุมชนปลูกมันสำปะหลังบ้านใหม่สามัคคี	๒	ห้วยแย้	๑๓
วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมืองวังนางคอย	๓	วังตะเฆ่	๑๐
วิสาหกิจชุมชนเกษตรก้าวหน้าวังอ้ายจิด	๓	วังตะเฆ่	๑๒
วิสาหกิจชุมชนสตรีสหกรณ์บ้านปากค่ายช่องแมว	๒	หนองบัวระเหว	๑๓
วิสาหกิจชุมชนเพาะเห็ดฟางหนองโจด	๓	หนองบัวระเหว	๑๒
วิสาหกิจชุมชนทอผ้าฝ้ายหนึ่งห้าสามัคคี	๙	หนองบัวระเหว	๑๐
วิสาหกิจชุมชนทอผ้าฝ้ายพื้นเมืองหนองม่วง	๖	โคกสะอาด	๑๐

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรไร้สารพิษกิจวังทอง	๑๔	วังตะเฆ่	๑๔
วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ชีวภาพบ้านตะลอมไผ่	๑	โคกสะอาด	๑๗
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปุ๋ยชีวภาพหนองบัวระเหว	๘	หนองบัวระเหว	๑๘
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมปุ๋ยชีวภาพเพื่อเกษตรตำบลห้วยแย้	๙	ห้วยแย้	๓๓
วิสาหกิจชุมชนภูเชียงทา	๓	โคกสะอาด	๑๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนองบัวระเหว, พ.ศ. ๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองม่วง	๖	โคกสะอาด	๓๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านดอนชุมช้าง	๗	โสภณลาดุก	๓๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าบอน	๘	โสภณลาดุก	๓๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านโสภณลาดุก	๒	โสภณลาดุก	๓๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองคลอง	๕	โสภณลาดุก	๓๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านหลังสัน	๙	วังตะเฆ่	๒๖
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยสะพาน	๖	วังตะเฆ่	๒๖
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยยางกลาง	๑๑	ห้วยแย้	๓๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยยางดี	๕	ห้วยแย้	๓๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยแย้ ม.๙	๙	ห้วยแย้	๓๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านเหวใหญ่	๑๒	ห้วยแย้	๒๙
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านกระจวน	๔	โคกสะอาด	๓๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านละหานค่าย	๒	โคกสะอาด	๓๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองจวนร่วมใจ	๕	โคกสะอาด	๓๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองโจด	๓	หนองบัวระเหว	๓๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านตะลอมไผ่	๑	โคกสะอาด	๓๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรวังอ้ายจิด	๓	วังตะเฆ่	๒๔
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรห้วยแย้	๑๓	ห้วยแย้	๓๐

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรหนองบัวน้อย	๔	โสกปลาดุก	๒๘
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากค่ายช่องแมว	๒	หนองบัวระเหว	๓๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านพั่งเสื่อ	๕	หนองบัวระเหว	๒๗
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองบัวระเหวหมู่ ๘	๘	หนองบัวระเหว	๓๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองบัวระเหว หมู่ ๙	๙	หนองบัวระเหว	๒๕
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านโป่งนคร	๗	วังตะเฆ่	๓๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านวังกะทะ หมู่ ๑๔	๑๔	วังตะเฆ่	๒๙
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบ้านวังตะเฆ่	๑	วังตะเฆ่	๒๘
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนหนองบัวระเหววิทยาคาร	๕	หนองบัวระเหว	๒๒
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนห้วยแย้วิทยา	๑	ห้วยแย้	๒๕
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านหนองตานา	๓	โสกปลาดุก	๓๖
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านดอนกอก	๗	โคกสะอาด	๓๘
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านตะลอมไผ่	๑	โคกสะอาด	๒๗
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านโสกปลาดุก	๒	โสกปลาดุก	๒๗
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนชุมชนบ้านหนองบัวระเหว	๘	หนองบัวระเหว	๓๑
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านวังอ้ายจิด	๓	วังตะเฆ่	๒๒
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนชุมชนห้วยแย้	๑	ห้วยแย้	๓๕
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านโคกสะอาด	๙	โคกสะอาด	๑๖
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านวังตะเฆ่	๑๘	วังตะเฆ่	๒๕
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรปลูกผักปลอดภัย ตำบลวังตะเฆ่	๖	วังตะเฆ่	๑๐
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรปลูกผักปลอดภัย ตำบลโคกสะอาด	๙	โคกสะอาด	๒๐
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรผสมผสานบ้านห้วยแย้	๑	ห้วยแย้	๑๐
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองจาน	๕	โคกสะอาด	๒๐
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรผสมผสานบ้านวังกะทะ	๑๔	วังตะเฆ่	๑๑

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนองบัวระเหว, พ.ศ. ๒๕๖๙

๒) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตารางที่ ๒๓ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศคปช.	ศบกต.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏิรูป	
หนองบัวระเหว	-	๒	-	-	๑	-	-	-	-
โสกปลาดุก	-	๕	-	๑	๑	-	-	-	-
โคกสะอาด	-	๗	๑	-	๑	-	-	-	-
ห้วยแย้	-	๙	-	-	๑	-	-	-	-
วังตะเฒ่า	๑	๗	๑	-	๑	-	-	-	๑
รวม	๑	๓๐	๒	๑	๕	-	-	-	๑

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองบัวระเหว, พ.ศ. ๒๕๖๙

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตารางที่ ๒๔ แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
หนองบัวระเหว	๑	-	-	๘	๙	๙	-	-	-
โสกปลาดุก	-	-	-	๗	๘	๘	-	-	๕
โคกสะอาด	-	๑	-	๙	๙	๙	-	-	๑
ห้วยแย้	-	-	๑	๘	๑๔	๑๔	-	-	๓
วังตะเฒ่า	๑	๑	๒	๑๒	๑๘	๑๘	-	๑	๓
รวม	๒	๒	๓	๔๔	๕๘	๕๘	-	๑	๑๒

หมายเหตุ : อาสาสมัครบางรายทำหน้าที่อาสามากกว่า ๑ หน้าที่

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองบัวระเหว, พ.ศ. ๒๕๖๙

(๒) ปราชญ์ชาวบ้าน

อำเภอหนองบัวระเหว มีปราชญ์ชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดย
ยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์
ความรู้ตามวิถีของปราชญ์แต่ละคน จำนวน ๔ คน

ตารางที่ ๒๕ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน

ตำบล	จำนวน (ราย)	องค์ความรู้ด้าน
โคกสะอาด	๑	เกษตรทฤษฎีใหม่, การเกษตรแบบผสมผสาน
โสกลาดุก	๑	การเกษตรแบบผสมผสาน
ห้วยแย้	๑	การเกษตรแบบผสมผสาน
วังตะเฒ่า	๑	การลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต มันสำปะหลัง
รวม	๔	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนองบัวระเหว, พ.ศ. ๒๕๖๙

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ตารางที่ ๒๖ แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ที่	ชื่อศูนย์ (ลำดับที่ ๑ ศูนย์หลัก ลำดับถัดไป ศูนย์เครือข่าย)	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์	
			หมู่	ตำบล
๑	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สินค้าเกษตร อำเภอนองบัวระเหว จังหวัด ชัยภูมิ	เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต มันสำปะหลัง	๑๗	วังตะเฒ่า
๒	ศูนย์บริหารจัดการศัตรูพืชชุมชน	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๑๗	วังตะเฒ่า
๓	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)	๔	โสกลาดุก
๔	ศูนย์การเรียนรู้ด้านการทำเกษตรทฤษฎี ใหม่	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/ เกษตรผสมผสาน	๔	โสกลาดุก
๕	มันสำปะหลังแปลงใหญ่ ตำบลวังตะเฒ่า	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	๑๗	วังตะเฒ่า
๖	ศูนย์บริหารจัดการศัตรูพืชชุมชน (เครือข่าย)	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๕	โคกสะอาด
๗	ไร่นาสวนผสม	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/ เกษตรผสมผสาน	๑	หนองบัวระเหว
๘	เกษตรอินทรีย์	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/ เกษตรผสมผสาน	๖	โคกสะอาด
๙	เกษตรทฤษฎีใหม่	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/ เกษตรผสมผสาน	๙	ห้วยแย้

ที่	ชื่อศูนย์ (ลำดับที่ ๑ ศูนย์หลัก ลำดับถัดไป ศูนย์เครือข่าย)	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์	
			หมู่	ตำบล
๑๐	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/ เกษตรผสมผสาน	๒	โสภณพนาถ
๑๑	มันสำปะหลังแปลงใหญ่ ตำบลโคกสะอาด	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	๓	โคกสะอาด
๑๒	มันสำปะหลังแปลงใหญ่ ตำบลห้วยแย้	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	๑๑	ห้วยแย้
๑๓	แปลงใหญ่กลุ่มศูนย์ข้าวชุมชนตำบลโคก สะอาด	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ ข้าวชุมชน	๕	โคกสะอาด
๑๔	ไร่นาสวนผสม	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/ เกษตรผสมผสาน	๙	ห้วยแย้
๑๕	ไร่นาสวนผสม	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/ เกษตรผสมผสาน	๒	โคกสะอาด
๑๖	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/ เกษตรผสมผสาน	๑๔	วังตะเฆ่
๑๗	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/ เกษตรผสมผสาน	๔	โสภณพนาถ
๑๘	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/ เกษตรผสมผสาน	๘	ห้วยแย้
๑๙	มันสำปะหลังแปลงใหญ่ หมู่ที่ ๕ บ้านสำนัก ตุมกา ตำบลวังตะเฆ่	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	๕	วังตะเฆ่
๒๐	มันสำปะหลังแปลงใหญ่ หมู่ที่ ๑๓ บ้าน ห้วยแย้ ตำบลห้วยแย้	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	๑๓	ห้วยแย้
๒๑	มันสำปะหลังแปลงใหญ่ หมู่ที่ ๗ บ้านชัย หวาย	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	๗	ห้วยแย้
๒๒	นาแปลงใหญ่ หมู่ ๗ ตำบลหนองบัวระเหว	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ ข้าวชุมชน	๗	หนองบัวระเหว
๒๓	ผักปลอดภัย หมู่ ๖ ตำบลวังตะเฆ่	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๖	วังตะเฆ่
๒๔	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/ เกษตรผสมผสาน	๑	ห้วยแย้

ที่	ชื่อศูนย์ (ลำดับที่ ๑ ศูนย์หลัก ลำดับถัดไป ศูนย์เครือข่าย)	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์	
			หมู่	ตำบล
๒๕	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/ เกษตรผสมผสาน	๘	โสกปลาดุก
๒๖	นาแปลงใหญ่ หมู่ ๖ ตำบลโคกสะอาด	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ ข้าวชุมชน	๖	โคกสะอาด
๒๗	ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน ตำบลห้วยแย้	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/ เกษตรผสมผสาน	๓	ห้วยแย้
๒๘	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สินค้าเกษตร อำเภอนองบัวระเหว	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๙	วังตะเฆ่
๒๙	นาแปลงใหญ่ตำบลวังตะเฆ่	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ ข้าวชุมชน	๑๔	วังตะเฆ่
๓๐	นาแปลงใหญ่ตำบลห้วยแย้	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ ข้าวชุมชน	๓	ห้วยแย้
๓๑	แปลงใหญ่ตะไคร้ บ้านภูเขาทอง	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๙	โคกสะอาด

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนองบัวระเหว, พ.ศ. ๒๕๖๙

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๑๗ กลุ่ม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๗ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวน สมาชิก (คน)	จำนวน พื้นที่ (ไร่)
๑	โคกสะอาด	แปลงใหญ่มันสำปะหลัง หมู่ ๓ ตำบลโคก สะอาด อำเภอนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ	มันสำปะหลัง	๕๐	๔๖๒
๒	โคกสะอาด	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๕ ตำบลโคกสะอาด อำเภอนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ	ข้าว	๔๕	๔๕๖
๓	วังตะเฆ่	แปลงใหญ่มันสำปะหลัง หมู่ ๑๗ ตำบลวังตะเฆ่ อำเภอนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ	มันสำปะหลัง	๕๐	๓๑๐
๔	ห้วยแย้	แปลงใหญ่มันสำปะหลัง หมู่ ๑๑ ตำบลห้วยแย้ อำเภอนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ	มันสำปะหลัง	๔๐	๓๐๐
๕	โสกปลาดุก	แปลงใหญ่มันสำปะหลัง หมู่ ๓ ตำบลโสกปลา ดุก อำเภอนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ	มันสำปะหลัง	๕๓	๓๐๐
๖	หนองบัวระเหว	แปลงใหญ่ผัก หมู่ ๒ ตำบลหนองบัวระเหว อำเภอนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ	ผัก	๔๐	๓๗.๒๕

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
๗	หนองบัวระเหว	นาแปลงใหญ่ หมู่ ๗ ตำบลหนองบัวระเหว อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ	ข้าว	๓๓	๓๑๓
๘	โคกสะอาด	นาแปลงใหญ่ หมู่ ๖ ตำบลโคกสะอาด อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ	ข้าว	๕๒	๔๙๕
๙	โคกสะอาด	แปลงใหญ่มันสำปะหลัง หมู่ ๔ ตำบลโคกสะอาด อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ	มันสำปะหลัง	๕๕	๔๕๐
๑๐	ห้วยแย้	แปลงใหญ่มันสำปะหลัง หมู่ ๑๓ ตำบลห้วยแย้ อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ	มันสำปะหลัง	๔๒	๔๘๗
๑๑	ห้วยแย้	แปลงใหญ่มันสำปะหลัง หมู่ ๗ ตำบลห้วยแย้ อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ	มันสำปะหลัง	๔๓	๕๘๘
๑๒	วังตะเฆ่	แปลงใหญ่มันสำปะหลัง หมู่ ๕ ตำบลวังตะเฆ่ อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ	มันสำปะหลัง	๕๙	๕๙๐
๑๓	วังตะเฆ่	แปลงใหญ่อาโวคาโด ม. ๙ ต.วังตะเฆ่ อ.หนองบัวระเหว จ.ชัยภูมิ	อาโวคาโด	๔๕	๑๔๑
๑๔	ห้วยแย้	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๓ ตำบลห้วยแย้ อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ	ข้าว	๔๕	๕๗๒
๑๕	วังตะเฆ่	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑๔ ตำบลวังตะเฆ่ อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ	ข้าว	๕๗	๔๗๒
๑๖	โคกสะอาด	แปลงใหญ่พืชผัก หมู่ ๒ ตำบลโคกสะอาด อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ	ผัก	๓๕	๔๓.๒๕
๑๗	โคกสะอาด	แปลงใหญ่ตะไคร้ หมู่ ๙ ตำบลโคกสะอาด อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ	ตะไคร้	๓๐	๓๘

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองบัวระเหว, พ.ศ. ๒๕๖๙

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้า มั่นสำปะหลัง

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

[✓] น้ำฝน [] ชลประทาน [] บ่อน้ำบาดาล [] แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (ระบุ).....

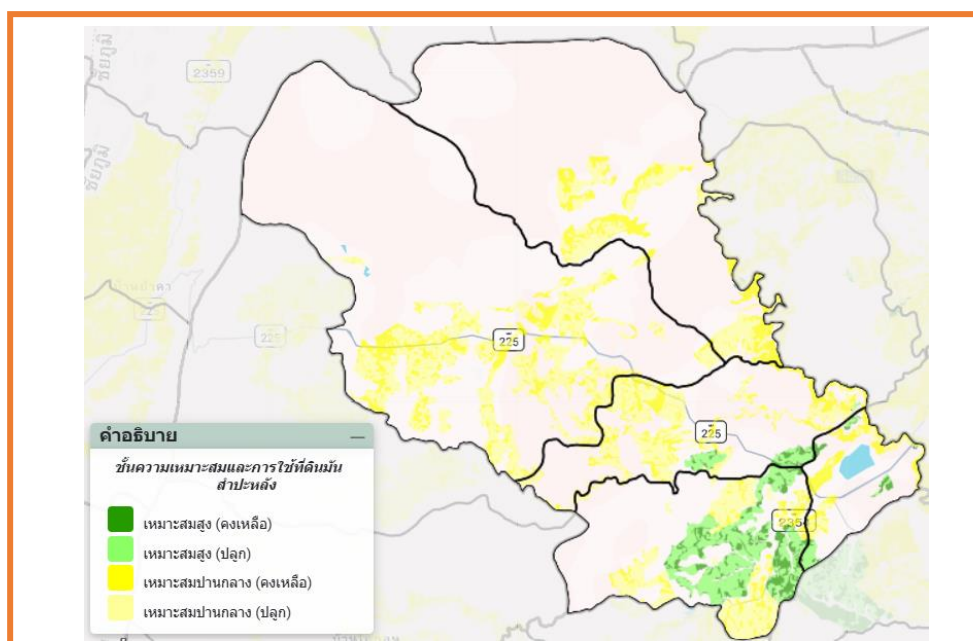
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

๑) เขตความเหมาะสม

ตารางที่ ๒๘ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอหนองบัวระเหว	๑๓,๔๔๓.๗๕	๕๖,๑๓๕.๕๕	๓๙,๘๘๑.๑๓	๑๗,๒๓๕.๔๖	๑๒๖,๖๙๕.๘๙
หนองบัวระเหว	๘๖๑.๗๔	๑,๔๘๑.๒๘	๓,๑๕๗.๗๑	๓๘๔.๒๔	๕,๘๘๔.๗๓
โสกปลาดุก	๑๐,๗๙๒.๒๐	๙,๘๐๒.๐๔	๑๑,๘๐๘.๘๐	๓,๕๗๐.๔๘	๓๕,๙๗๓.๕๒
โคกสะอาด	๑,๗๘๙.๘๑	๑๑,๔๖๐.๐๐	๕,๔๔๒.๖๓	๕,๑๓๖.๘๖	๒๓,๘๒๘.๓๐
ห้วยแย้	-	๙,๑๖๕.๔๓	๔,๑๙๑.๐๙	๓,๐๙๓.๔๒	๑๖,๔๕๙.๙๔
วังตะเฒ่า	-	๒๔,๒๒๖.๘๐	๑๕,๒๘๐.๙๐	๕,๐๕๐.๔๖	๔๔,๕๕๘.๑๖

ที่มา: Agri-map , พ.ศ. ๒๕๖๙

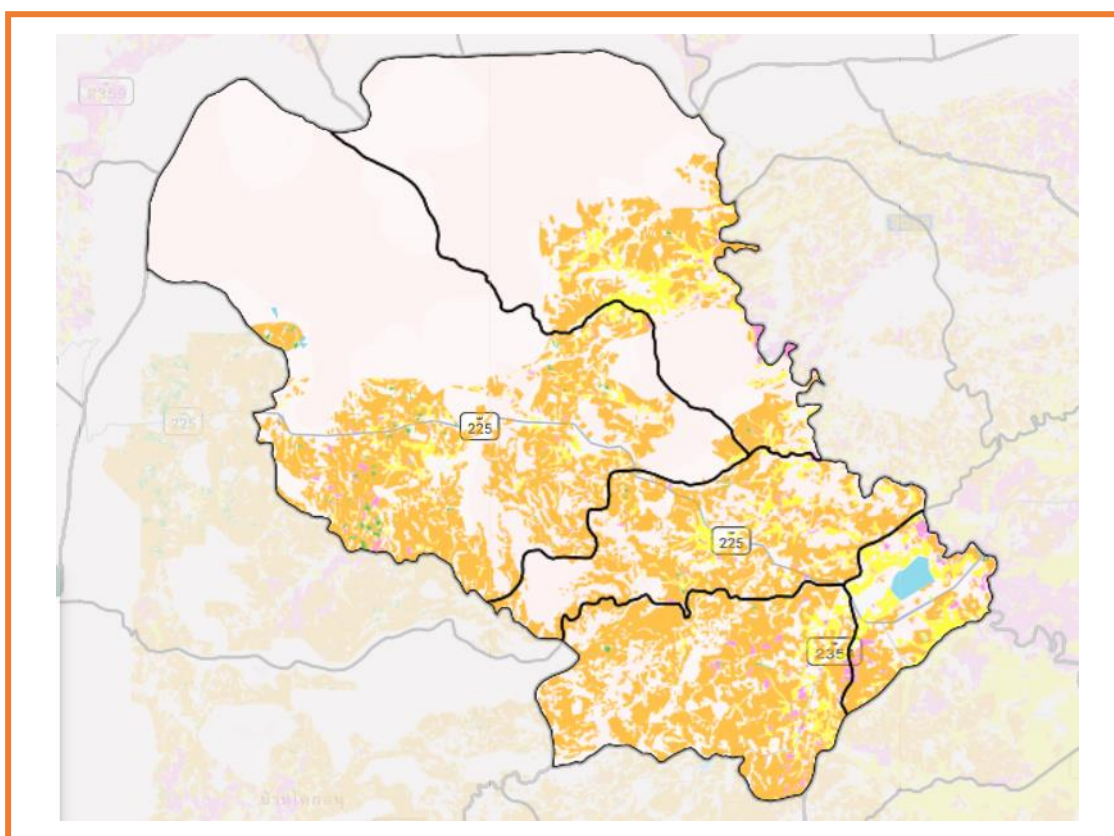
ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง
(ที่มา : Agri-map , พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง

ตารางที่ ๒๙ แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตมันสำปะหลัง

ตำบล	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
หนองบัวระเหว	๑๔๐	๑,๑๗๓.๗๕	๑,๑๗๓.๗๕	๔,๑๐๘.๑๓	๓.๕
วังตะเฆ่	๒,๔๘๗	๖๒,๒๖๑.๐๙	๖๒,๒๖๑.๐๙	๒๑๗,๙๑๓.๘๒	๓.๕
ห้วยแย้	๑,๔๙๕	๓๙,๔๖๑.๗๓	๓๙,๔๖๑.๗๓	๑๓๘,๑๑๖.๐๖	๓.๕
โคกสะอาด	๙๑๔	๑๗,๙๑๙.๑๗	๑๗,๙๑๙.๑๗	๖๒,๗๑๗.๑๐	๓.๕
โสกปลาดุก	๗๒๔	๑๔,๒๖๗.๓๑	๑๔,๒๖๗.๓๑	๔๙,๙๓๕.๕๙	๓.๕
รวม	๕,๖๖๘	๑๓๕,๐๘๓.๐๕	๑๓๕,๐๘๓.๐๕	๔๗๒,๗๙๐.๖๘	๓.๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนองบัวระเหว พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (พื้นที่ปลูกจริง)

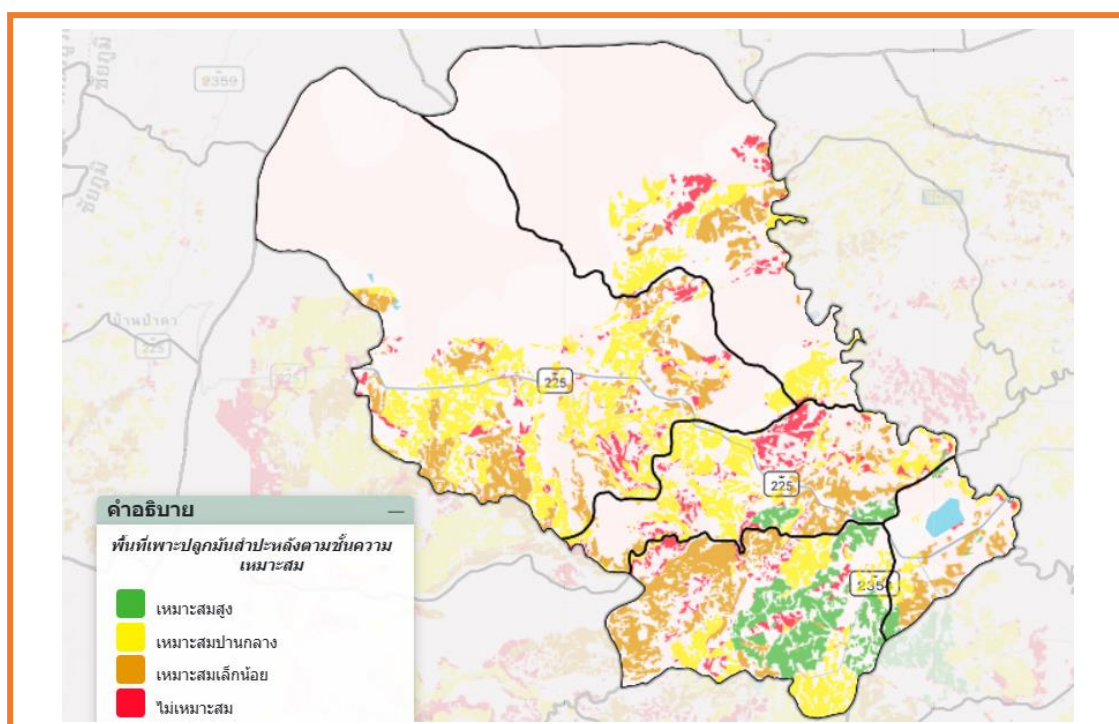
(ที่มา : Agri-map , พ.ศ. ๒๕๖๙)

(๓) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตารางที่ ๓๐ แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวม อำเภอหนองบัวระเหว	๑๓,๔๔๓.๗๕	๕๖,๑๓๕.๕๕	๓๙,๘๘๑.๑๓	๑๗,๒๓๕.๔๖	๑๒๖,๖๙๕.๘๙
หนองบัวระเหว	๘๖๑.๗๔	๑,๔๘๑.๒๘	๓,๑๕๗.๗๑	๓๘๔.๒๔	๕,๘๘๔.๗๓
โสกปลาดุก	๑๐,๗๙๒.๒๐	๙,๘๐๒.๐๔	๑๑,๘๐๘.๘๐	๓,๕๗๐.๔๘	๓๕,๙๗๓.๕๒
โคกสะอาด	๑,๗๘๙.๘๑	๑๑,๔๖๐.๐๐	๕,๔๔๒.๖๓	๕,๑๓๖.๘๖	๒๓,๘๒๘.๓๐
ห้วยแย้	-	๙,๑๖๕.๔๓	๔,๑๙๑.๐๙	๓,๐๙๓.๔๒	๑๖,๔๕๔.๙๔
วังตะเฒ่า	-	๒๔,๒๒๖.๘๐	๑๕,๒๘๐.๙๐	๕,๐๕๐.๔๖	๔๔,๕๕๘.๑๖

ที่มา: Agri-map , พ.ศ. ๒๕๖๙

ภาพที่ ๘ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังตามระดับชั้นความเหมาะสม

(ที่มา : Agri-map , พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

๑) การใช้พันธุ์ดี

- คัดเลือกพันธุ์ อายุ ๘-๑๒ เดือนใหม่ และสด
- ตัดท่อนพันธุ์ยาว ๒๐-๒๕ เซนติเมตร
- แช่วท่อนพันธุ์ ด้วยสารเคมีเพื่อป้องกันเพลี้ยแป้งและแมลงอื่นๆ

๒) การเตรียมดิน

- ไถด้วยพาสสาม ๑ ครั้ง ลึก ๒๐-๓๐ เซนติเมตร ตากดินไว้ ๗-๑๐ วัน พรวนด้วยพาสเจ็ด ๑ ครั้ง แล้วคราดเก็บเศษซาก ราก เหง้า หัว และไหลของวัชพืชข้ามปีออกจากแปลง

- พื้นที่ลุ่มหรือลาดเอียง ให้ยกร่องขวางแนวลาดเอียง ความสูงสันร่อง ๓๐-๔๐ เซนติเมตร ระยะระหว่างร่อง ๘๐ เซนติเมตร สำหรับพื้นที่ราบไม่ต้องยกร่อง

- พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่ปลูกต่อเนื่องเป็นเวลานาน ควรเพิ่มอินทรีย์วัตถุเพื่อปรับปรุงดิน โดยหว่านปุ๋ยมูลไก่ที่ย่อยสลายดีแล้ว อัตรา ๑,๐๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ทุก ๒ ปี หรือควรปลูกพืชบำรุงดิน เช่น ปอเทือง หรือถั่วพุ่ม อัตรา ๕ กิโลกรัมต่อไร่ โดยโรยเป็นแถว ระยะระหว่างแถว ๕๐ เซนติเมตร หรือปลูกถั่วพุ่ม อัตรา ๑๕ กิโลกรัมต่อไร่ ระยะระหว่างแถว ๕๐-๑๐๐ เซนติเมตร แล้วไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสดเมื่ออายุประมาณ ๒ เดือน ก่อนปลูกมันสำปะหลังทุกปี

๓) การปลูก

- ระยะปลูก ๘๐ x ๘๐ หรือ ๘๐ x ๑๐๐ หรือ ๑๐๐ x ๑๐๐ เซนติเมตร จำนวน ๑,๖๐๐ - ๒,๕๐๐ ต้นต่อไร่ การปลูกห่างจะทำให้มีวัชพืชเพิ่มขึ้น

- กรณียกร่องปลูก ให้ปลูกบนสันร่อง

- เลือกต้นพันธุ์ใหม่และสด หรือตัดไว้นานไม่เกิน ๑๕-๓๐ วัน จากต้นที่สมบูรณ์ อายุ ๘-๑๒ เดือน ปราศจากโรคใบไหม้ หรือการทำลายของแมลงศัตรูพืช หรือได้รับความเสียหายจากสารกำจัดวัชพืช

- ตัดท่อนพันธุ์ยาวประมาณ ๒๐ เซนติเมตร มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๕ ตา

- ปักท่อนพันธุ์ให้ตั้งตรง ลึกประมาณ ๑๐ เซนติเมตร

๔) ระบบการให้น้ำ

- พื้นที่นอกเขตชลประทานให้น้ำด้วยระบบน้ำฝน แต่มีบางพื้นที่ที่มีการจัดการแปลงปลูกด้วยระบบน้ำหยด

๕) การดูแลรักษา

- มีการจัดการแปลงปลูกด้วยการดายหญ้าภายในแปลง โดยส่วนมากใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช

๖) การใส่ปุ๋ย

- ให้ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๗-๑๘ หรือ ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๖-๘-๑๔ อัตรา ๗๐ กิโลกรัมต่อไร่ สำหรับดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย และอัตรา ๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ สำหรับดินทราย

- ให้ปุ๋ยครั้งเดียวหลังปลูก ๑-๒ เดือน เมื่อดินมีความชื้นเพียงพอ โดยโรยสองข้างของต้นตามแนวกว้างของพุ่มใบ แล้วพรวนดินกลบ

๗) การเก็บเกี่ยว

- อายุการเก็บเกี่ยว ๘ - ๑๒ เดือน

- หากไม่สามารถเก็บเกี่ยวได้ อาจทิ้งผลผลิตไว้ในดินได้อายุไม่เกิน ๑๘ เดือน

- วิธีการเก็บเกี่ยว ใช้แรงงานคนหรือใช้เครื่องจักรกล

๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

- ต้องขนส่งหัวมันสดเข้าโรงงานแปรรูปทันทีที่เก็บเกี่ยว

- ควรตัดเหง้าออกและกำจัดดินทรายที่ติดกับหัวมันให้มากที่สุด

- กิ่งพันธุ์ที่จะใช้ทำพันธุ์ต่อ สามารถเก็บรักษาไว้ไม่เกิน ๑๕ วัน ดังนั้นจึงควรทำแปลงพันธุ์ไว้

๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู

- ศัตรูที่สำคัญ แมลงศัตรูพืช ได้แก่ เพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง ไโรแดง แมลงหวี่ขาว

- โรคพืช ได้แก่ ใบไหม้ โรครากเน่าและหัวเน่า
- การป้องกันกำจัด เชื้อท่อนพันธุ์ด้วยสารเคมีเพื่อป้องกันเพลี้ยแป้ง และเดินสำรวจแปลงในระหว่างปี หากพบเพลี้ยแป้งสีชมพูต้องรีบกำจัดและปล่อยแตนเบียนและแมลงช้างปีกใส

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอหนองบัวระเหว มีการปลูกมันสำปะหลัง ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
มันสำปะหลัง												
• เตรียมดิน	←→											
• เตรียมท่อนพันธุ์/ปลูก	←→				→							
• ดูแลรักษา กำจัดวัชพืช			←→									→
• เก็บเกี่ยว/ขน ย้ายผลผลิต		←→	▽	→								

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูก

๑.๕ ต้นทุนการผลิต

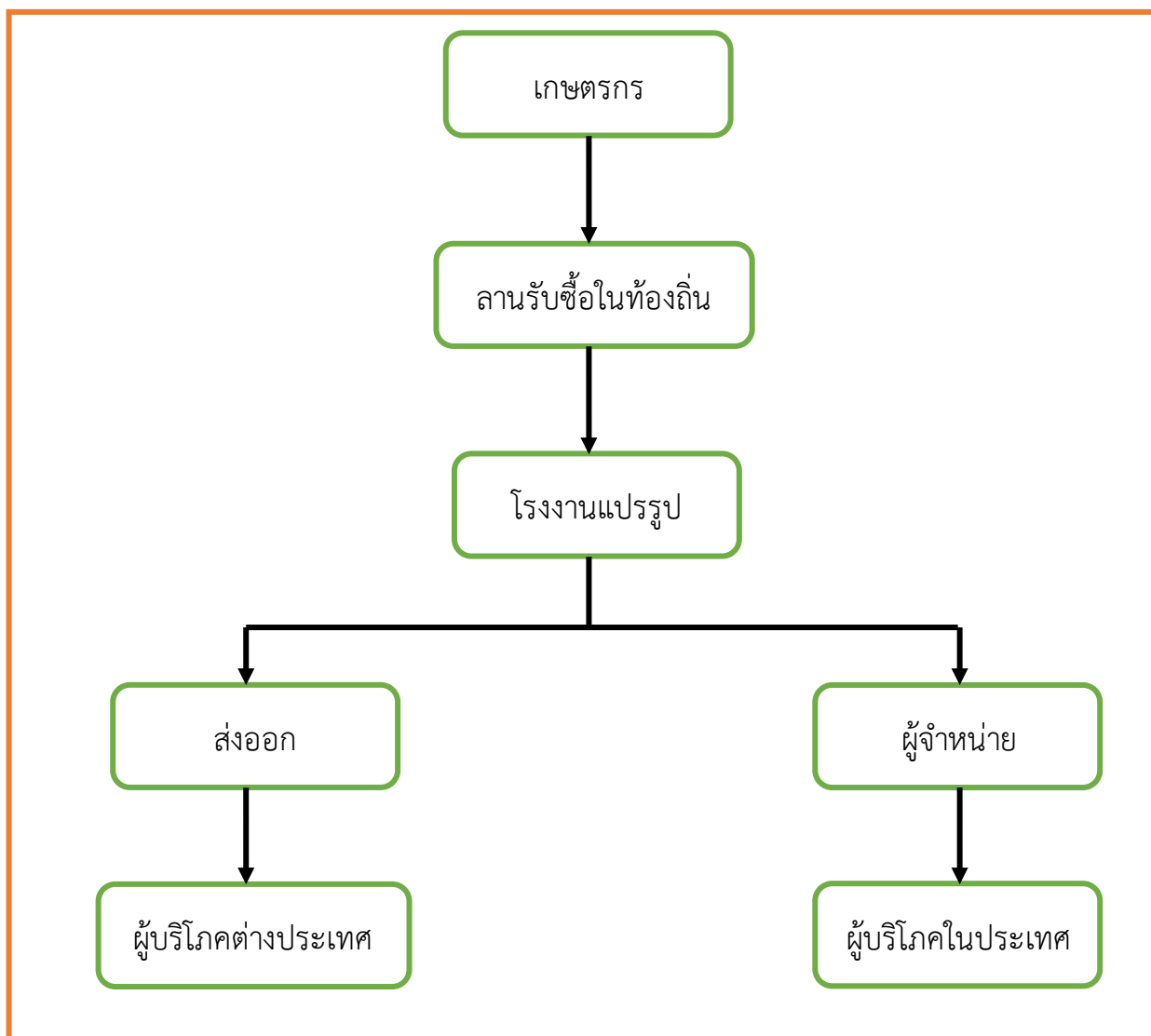
ตารางที่ ๓๑ แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๙

รายการ	บาทต่อไร่
เตรียมดิน (ไถ)	๕๐๐
ยกร่อง	๒๕๐
ท่อนพันธุ์	๕๐๐
ค่าแรงปลูก	๖๐๐
ยาคุมหญ้า/ยาฆ่าหญ้า	๘๐๐
ปุ๋ย	๑,๕๐๐
ดายหญ้า	๓๕๐
เก็บเกี่ยวเหมา (รถชุด+บรรทุก)	๘๐๐
ค่าแรงเก็บเกี่ยว	๖๐๐
ค่าอื่นๆ (น้ำมันเชื้อเพลิง)	๕๐๐
รวม	๖,๔๐๐

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองบัวระเหว, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

๑) วิธีการตลาด (เป็นวิธีตลาดที่เกิดขึ้นในอำเภอ)

ภาพที่ ๑๐ แสดงวิธีการตลาดมันสำปะหลัง อำเภอหนองบัวระเหว
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองบัวระเหว, พ.ศ.๒๕๖๙)

๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

มีแหล่งรับซื้อ รวม ๔ แห่ง

- อยู่ในตำบลหนองบัวระเหว จำนวน ๑ แห่ง
- อยู่ในตำบลโสกปลาดุก จำนวน ๑ แห่ง
- อยู่ในตำบลโคกสะอาด จำนวน ๒ แห่ง

มีโรงงานรับซื้อและแปรรูปมันสำปะหลัง รวม ๑ แห่ง

- อยู่ในตำบลหนองบัวระเหว จำนวน ๑ แห่ง

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

๑) เกษตรกร

มีเกษตรกรผู้ปลูกในอำเภอจำนวน ๘ ราย และมีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ จำนวน ๘ ราย มีความรู้ ความชำนาญ องค์กรความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๒ แสดงเกษตรกรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่

ที่	หมู่	ตำบล	ประเภท	องค์ความรู้โดดเด่น
๑	๑๗	วังตะเฆ่	มันสำปะหลัง	เทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลังด้วยระบบน้ำหยด
๒	๓	โสกปลาดุก	มันสำปะหลัง	เทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลัง
๓	๑๑	ห้วยแย้	มันสำปะหลัง	เทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลัง
๔	๑	โคกสะอาด	มันสำปะหลัง	การผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังคุณภาพดี
๕	๔	โคกสะอาด	มันสำปะหลัง	การผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลังคุณภาพดี
๖	๕	วังตะเฆ่	มันสำปะหลัง	เทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลัง
๗	๗	ห้วยแย้	มันสำปะหลัง	เทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลัง
๘	๑๓	ห้วยแย้	มันสำปะหลัง	เทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลัง

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองบัวระเหว, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) องค์กรเกษตรกร ดังนี้

ตารางที่ ๓๓ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กร เกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
ศพก.	๑	- ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ (เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง)
แปลงใหญ่	๘	- แปลงใหญ่มันสำปะหลัง หมู่ ๓ ตำบลโคกสะอาด อำเภอหนองบัวระเหว - แปลงใหญ่มันสำปะหลัง หมู่ ๑๗ ตำบลวังตะเฆ่ อำเภอหนองบัวระเหว - แปลงใหญ่มันสำปะหลัง หมู่ ๑๑ ตำบลห้วยแย้ อำเภอหนองบัวระเหว - แปลงใหญ่มันสำปะหลัง หมู่ ๓ ตำบลโสกปลาดุก อำเภอหนองบัวระเหว - แปลงใหญ่มันสำปะหลัง หมู่ ๔ ตำบลโคกสะอาด อำเภอหนองบัวระเหว - แปลงใหญ่มันสำปะหลัง หมู่ ๑๓ ตำบลห้วยแย้ อำเภอหนองบัวระเหว - แปลงใหญ่มันสำปะหลัง หมู่ ๗ ตำบลห้วยแย้ อำเภอหนองบัวระเหว - แปลงใหญ่มันสำปะหลัง หมู่ ๕ ตำบลวังตะเฆ่ อำเภอหนองบัวระเหว
วิสาหกิจชุมชน	๔	- วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลโคกสะอาด - วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลโสกปลาดุก - วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลห้วยแย้ - วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลวังตะเฆ่

๒. การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ ๓๔ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า มันสำปะหลัง อำเภอหนองบัวระเหว

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	มีพื้นที่ปลูกกว่า ๑.๒ แสนไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ดอนและที่ราบสูง	มีลานมันและโรงแปงตั้งอยู่ในและรอบพื้นที่อำเภอ	ส่งออกไปยังอุตสาหกรรมพลังงานและอาหารสัตว์นอกพื้นที่
	ปัญหา Pain point	การปลูกในพื้นที่ไม่เหมาะสมและขาดระบบน้ำที่ทั่วถึง	เส้นทางขนส่งจากไร่อู่ลานมันในบางจุดชำรุด	พึ่งพาตลาดส่งออกมากเกินไป ทำให้ราคาผันผวนตามตลาดโลก
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	วางแผนโซนนิ่งปลูกมันในที่เหมาะสม	วางแผนเส้นทางขนส่งและปรับปรุงถนนการเกษตร	เชื่อมโยงกลุ่มแปลงใหญ่กับโรงงานอุตสาหกรรมโดยตรง
มิติคน	สถานการณ์ปัจจุบัน	มีกลุ่มแปลงใหญ่ ๘ กลุ่ม และ Smart Farmer	ผู้ประกอบการลานมันมีอิทธิพลต่อการตั้งราคา	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเริ่มแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน
	ปัญหา Pain point	แรงงานขาดแคลนและสูงวัย ค่าจ้างแรงงานสูง	เกษตรกรขาดอำนาจต่อรองและการตรวจสอบคุณภาพ (เปอร์เซ็นต์แป้ง)	ขาดความรู้ด้านการตลาดดิจิทัลและการสร้าง Branding
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	ใช้เครื่องปลูกและเครื่องเก็บเกี่ยวทดแทนคน	ระบบชั่งน้ำหนักและวัดแป้งที่โปร่งใส ตรวจสอบผ่านมือถือได้	สอนเกษตรกรขายผลิตภัณฑ์แปรรูปผ่าน TikTok/Shopee
มิติสินค้า	สถานการณ์ปัจจุบัน	ใช้ท่อนพันธุ์พื้นบ้านเป็นหลัก (ระยะอง ๗๒, ๘๑)	แปรรูปเป็นมันเส้นและแป้งมันดิบ	สินค้าส่วนใหญ่เป็น Commodity (เกรดต่ำ)
	ปัญหา Pain point	โรคใบด่าง (CMD) ระบาดรุนแรง และท่อนพันธุ์ไม่สะอาด	คุณภาพมันเส้นไม่ได้มาตรฐาน (ความชื้นสูง, สิ่งเจือปน)	ขาดการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added)
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	การขยายพันธุ์มันสำปะหลังด้านทานโรคใบด่าง (อทธิ ๑,๒,๓)	โรงอบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อคุมความชื้น	แปรรูปเป็นแป้งมันเกรดพรีเมียมหรือผลิตภัณฑ์ย่อยสลายได้ทางชีวภาพ (Bio-degradable)

บทที่ ๓

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๓๕ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังคุณภาพดี
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
๓. แนวทางการพัฒนา	การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และพัฒนาองค์ความรู้สมัยใหม่ให้กับเกษตรกร
๔. หลักการและเหตุผล	มันสำปะหลังเป็นพืชอันดับสามรองจากอ้อยโรงงานที่เกษตรกรในพื้นที่อำเภอหนองบัวระเหวมีการผลิตมาก ซึ่งปัญหาเรื่องการผลิตมันสำปะหลังที่พบ คือ เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดองค์ความรู้และวิถีปฏิบัติในการผลิตมันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตที่สูง โดยผลผลิตเฉลี่ยที่สามารถผลิตได้ในพื้นที่อำเภอหนองบัวระเหวอยู่ที่ ๓.๕ ตันต่อไร่ โครงการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังคุณภาพดีจึงเป็นอีกหนึ่งโครงการที่จะช่วยให้เกษตรกร สามารถพัฒนาความรู้และทักษะในการผลิตมันสำปะหลังให้มีคุณภาพ ส่งผลให้ได้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มมากขึ้น และสามารถลดต้นทุนการผลิต ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีผลกำไรจากการทำการเกษตรมากขึ้น
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ในการผลิตมันสำปะหลังคุณภาพดี ๒. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ๓. เกษตรกรมีรายได้จากภาคการเกษตรเพิ่มมากขึ้น
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑. เกษตรกรมีความรู้และความเข้าใจในการผลิตมันสำปะหลังคุณภาพดี ๒. ต้นทุนการผลิตลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ๓. เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อวางแผนการผลิตร่วมกัน
๗. พื้นที่เป้าหมาย	อำเภอหนองบัวระเหวทุกตำบล
๘. กิจกรรมหลัก	๑. ฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีในการผลิตมันสำปะหลังคุณภาพดี - การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน - การใช้ระบบน้ำหยดในการจัดการแปลง - การใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคพืช ๒. ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มความสามารถในการต่อรองราคาสินค้า ๓. ศึกษาดูงานแปลงปลูกมันสำปะหลังตัวอย่างที่มีการผลิตมันสำปะหลังคุณภาพดี
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานเกษตรอำเภอหนองบัวระเหว/สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยภูมิ

หัวข้อ	รายละเอียด
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	๕๐๐,๐๐๐ บาท แหล่งที่มาของงบประมาณ กรมส่งเสริมการเกษตร
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑. เกษตรกรเป้าหมายผู้ปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่หนองบัวระเหว ได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังคุณภาพดี ๒. มีการตรวจวิเคราะห์ดินและจัดทำคำแนะนำการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินให้แก่เกษตรกร ๓. มีการพัฒนากลุ่มเกษตรกรเพื่อวางแผนการผลิตร่วมกัน
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑. ต้นทุนในการผลิตมันสำปะหลังลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ๒. ผลผลิตต่อไร่เพิ่มมากขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ๓. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ๔. เกษตรกรมีความรู้ความสามารถและทักษะในการผลิตมันสำปะหลังคุณภาพดี

หมายเหตุ : ถ้ามีมากกว่า ๑ โครงการ สามารถเพิ่มตารางได้

๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตารางที่ ๓๖ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยนำเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินกิจกรรม			แหล่ง งบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
โครงการส่งเสริม และเพิ่ม ประสิทธิภาพการ ผลิตมันสำปะหลัง คุณภาพดี	- งบประมาณดำเนินการ - บุคลากรทางการเกษตร - วิทยากร - แปลงต้นแบบการบริหารจัดการ	- รับสมัคร/คัดเลือกเกษตรกร - ฝึกอบรมเกษตรกร - แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับแปลงต้นแบบ - ติดตามการดำเนินงาน	- เกษตรกรผ่านการฝึกอบรม - แปลงเกษตรกรได้รับการตรวจค่าวิเคราะห์ดิน - ต้นทุนในการผลิตลดลง และเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น	- เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการผลิตมันสำปะหลังคุณภาพดี และสามารถถ่ายทอดได้	- อำเภอหนองบัวระเหวมีแปลงต้นแบบอย่างเป็นรูปธรรมในการผลิตมันสำปะหลังคุณภาพดีที่สามารถปฏิบัติตามได้จริง	งบพัฒนา จังหวัด/งบ กรมส่งเสริม การเกษตร	๒๕๗๐

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (๒๕๖๙). *ฝ่ายทะเบียนและบัตรอำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ.จำนวนประชากรในอำเภอหนองบัวระเหว. กระทรวงมหาดไทย.*
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. (๒๕๖๙). *บ่อน้ำบาดาลราชการ (พสุธารา). สืบค้นเมื่อ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙, จาก ระบบบริการข้อมูลบ่อน้ำบาดาล*
- กรมชลประทาน. (๒๕๖๙). *อ่างเก็บน้ำทั่วประเทศ. สืบค้นเมื่อ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙, จาก <https://app.rid.go.th/reservoir/>*
- กรมพัฒนาที่ดิน. (๒๕๖๙). *แผนที่กลุ่มชุดดิน & แผนที่การใช้ที่ดินอำเภอหนองบัวระเหว. สืบค้นเมื่อ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙, จาก <https://dinonline.ldd.go.th/Default.aspx>*
- กรมพัฒนาที่ดิน. (๒๕๖๙). *ข้อมูลชุดดิน (Soil Series) อำเภอหนองบัวระเหว. สืบค้นเมื่อ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙, จาก <https://dinonline.ldd.go.th/Default.aspx>*
- กรมพัฒนาที่ดิน. (๒๕๖๙). *ข้อมูลการใช้ที่ดิน (Land Use) อำเภอหนองบัวระเหว. สืบค้นเมื่อ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙, จาก <https://dinonline.ldd.go.th/Default.aspx>*
- ระบบการรายงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร. (๒๕๖๙). *ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร. สืบค้นเมื่อ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙, จาก <https://learningpoint.doae.go.th/login>*
- ระบบสารสนเทศเกษตรกรปราดเปรื่อง (SF/YSF/๓ก). (๒๕๖๙). *ข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ. สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙, จาก <https://ffgdev.doae.go.th/admin/site/login>*
- วิสาหกิจชุมชน. (๒๕๖๙). *กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอหนองบัวระเหว. สืบค้นเมื่อ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙, จาก <https://smce.doae.go.th/>*
- สำนักงานธรรมาภิบาลพื้นที่ชัยภูมิ. (๒๕๖๙). *แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอหนองบัวระเหว. สืบค้นเมื่อ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙, จาก <https://chaiyaphum.treasury.go.th/th/about/>*
- Agri-map. (๒๕๖๙). *แผนที่แสดงเขตความเหมาะสมสำหรับปลูกมันสำปะหลัง, แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง, แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังตามระดับชั้นความเหมาะสม. สืบค้นเมื่อ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙, จาก <https://agri-map-online.moac.go.th/>*
- Fast BI (Farmer Analytic System of Thailand). (๒๕๖๙). *หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ, ลักษณะการประกอบอาชีพ, ลักษณะการถือครองที่ดิน, ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ). สืบค้นเมื่อ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙, จาก <https://aiu.doae.go.th/>*